

Департамент культури та взаємозв'язків з громадськістю
Черкаської обласної державної адміністрації

Комунальний заклад «Обласна універсальна
наукова бібліотека імені Тараса Шевченка»
Черкаської обласної ради

Серія «Черкащини славетні імена»

ЛИЦАР СВОБОДИ

**(до 80-річчя від дня народження
В'ячеслава Максимовича Чорновола)**

Бібліографічний список літератури

Черкаси–2017

В'ячеслав Чорновіл – політичний діяч, правозахисник, публіцист, журналіст, громадський діяч, невтомний і безкомпромісний борець за волю України, Герой України, який став символом української незалежності.

Життю і громадсько-політичній діяльності цієї непересічної особистості присвячений бібліографічний список літератури «Лицар свободи», який є доповненням до біобібліографічного покажчика «В'ячеслав Чорновіл: дорога болю і боротьби», виданого Черкаською обласною універсальною науковою бібліотекою імені Тараса Шевченка у 2007 році.

Список містить документи з 2007 по 2017 рік видання та адресований широкому читацькому загалу. Документи, позначені астериском (*), відсутні у фондах бібліотеки.

Детальну інформацію можна отримати за адресою:

18000, м. Черкаси,

вул. Байди-Вишневецького, 8

Конт. тел.: 37-05-01

Електр. адреса: ounb@library.ck.ua

*Щоб досягнути масштаб Чорновола,
потрібен час. І Чорновіл уже вийшов
на історичну дистанцію. Він не став
Президентом України. Але став її
Національним Героєм – посмертно.
Лесь Танюк.*

**Про відзначення 80-річчя від дня народження
В'ячеслава Чорновола** : указ Президента України від 1 груд.
2017 р. № 397 // Уряд. кур'єр. – 2017. – 5 груд. (№ 229). – С. 4.

Праці В. Чорновола

Твори : у 10 т. / В'ячеслав Чорновіл. – Київ : Смолоскип,
2002–2015.

Т. 1 : Літературознавство. Критика. Журналістика / упоряд.
Валентина Чорновіл. – 2002. – 640 с.

Т. 2 : Правосуддя чи рецидиви терору? Лихо з розуму
(Портрети двадцяти «злочинців»). Документи та матеріали
1966–1968 рр. – 2003. – 906 с.

Т. 3 : Український вісник. Вип. I–VI. – 2006. – 906 с.

Т. 4, кн. 1 : Листи / упоряд. М. Коцюбинська, Валентина
Чорновіл. – 2005. – 988 с.

Т. 4, кн. 2 : Листи / упоряд. М. Коцюбинська, Валентина
Чорновіл. – 2005. – 1068 с.

Т. 5 : Публіцистика, документи, матеріали «Справи № 196»
(1970–1984) / [упоряд. Валентина Чорновіл ; редкол. : А. Пашко
(голова) та ін.]. – 2007. – 911 с. : іл. – Містить бібліогр.

Т. 6 : Документи та матеріали (листопад 1985–квітень 1990) / [упоряд. Валентина Чорновіл ; редкол. : А. Пашко (голова) та ін.]. – 2009. – 1051 с. : іл. – Містить бібліогр.

Т. 7 : Статті, виступи, інтерв'ю (березень 1990–грудень 1992) / [упоряд. Валентина Чорновіл ; редкол. : А. Пашко (голова) та ін.]. – 2011. – 1079 с. : іл. – Містить бібліогр.

Т. 8 : Статті, виступи, інтерв'ю (січень 1993–грудень 1995) / [упоряд. Валентина Чорновіл ; редкол. : А. Пашко (голова) та ін.]. – 2012. – 1082 с. : іл.

Т. 9 : Статті, виступи, інтерв'ю (січень 1996–грудень 1997) / [упоряд. Валентина Чорновіл]. – 2014. – 1003 с. : іл.

Т. 10 : Статті, виступи, інтерв'ю (січень 1998–березень 1999) / [упоряд. Валентина Чорновіл]. – 2015. – 673 с. : іл.

* * *

«Я хотів би ще раз прожити своє життя» : уривки з автобіографії / В'ячеслав Чорновіл // Україна молода. – 2007. – 22 груд. (№ 238). – С. 6.

«Дай, Боже, нам любити Україну понад усе сьогодні» : цитати із пр. В. Чорновола, інтерв'ю, виступів / за матеріалами інших видань // Колос Тальнівщини. – 2012. – 20 груд. (№ 102/103). – С. 3.

Про життя та діяльність В. Чорновола

Андрощук, О. В. В. Чорновіл та ідея федералізації України : еволюція поглядів / О. В. Андрощук // Укр. іст. журн. – 2010. – № 1. – С. 22–34. – Бібліогр.: с. 33–34.

Безуглий, В. Він стояв у витоків незалежності : [за матеріалами бесіди з колиш. нар. деп. України Ярославом

Кендзьором] / Володимир Безуглий // Нова Доба. – 2013. – 22 серп. (№ 59). – С. 19.

Бойко, С. Україна – понад усе : [В. Чорновіл] / Степан Бойко // Слово Просвіти. – 2007. – 20-26 груд. (№ 51). – С. 2.

В'ячеслав Чорновіл : біогр., ст., цитати / Нар. рух України. – Київ : [б. в.], 2007. – 36 с. : фот.

В'ячеслав Чорновіл : «Моє життя – на видноті, немає і не було подвійного дна» : [буклет / Нар. рух України]. – [Київ : б. в., 2007?]. – 1 арк. : фот.

[В'ячеслав Максимович Чорновіл : спогади побратимів : статті] // Україна молода. – 2007. – 22 груд. (№ 238). – С. 6–7. – Авт. : Леся Шовкун, Володимир Семків, Кость Бондаренко та ін.

Горинь, Б. В'ячеслав Чорновіл – ініціатор створення УГС / Богдан Горинь // Українська Гельсінська Спілка у спогадах і документах / упоряд. і голов. ред. Олесь Шевченко. – Київ, 2012. – С. 65–70.

Громовський, Ю. Людина Руху / Юрій Громовський // Вечірні Черкаси. – 2013. – 21 серп. (№ 34). – С. 12.

Гусаков, І. Постать на тлі доби / Ігор Гусаков // Історія України. – 2011. – Верес. (№ 33/34). – С. 17–27. – Бібліогр.: с. 27.

Даниленко, В. М. Державницька діяльність В. Чорновола (1990–1999 рр.) / В. М. Даниленко, В. Ф. Деревінський // Укр. іст. журн. – 2013. – № 4. – С. 8–25. – Бібліогр. в підрядк. прим.

Деревінський, В. Внесок В'ячеслава Чорновола у створення і діяльність УГС / Василь Деревінський // Іст. журн. – 2009. – № 5. – С. 84–91. – Бібліогр.: с. 90–91.

Деревінський, В. Ф. В'ячеслав Чорновіл : нарис портрета політика : монографія / Василь Деревінський. – Тернопіль :

Джура, 2011. – 223 с. : іл., портр. – Бібліогр. в посиланнях: с. 204–219.

*Деревінський, В. Ф. В'ячеслав Чорновіл : дух, що тіло рве до бою / Василь Деревінський. – Харків : Віват, 2016. – 493 с. : іл., портр. – Бібліогр. в підрядк. прим.

Деревінський, В. Моральне самопочуття В'ячеслава Чорновола в ув'язненні / Василь Деревінський // Мандрівець. – 2008. – № 3. – С. 63–67.

Деревінський, В. Політичні репресії радянської влади щодо В. Чорновола у другій половині 60-х років ХХ ст. / Василь Деревінський // Іст. журн. – 2008. – № 5. – С. 73–82. – Бібліогр.: с. 81–82.

*Деревінський, В. Становлення світогляду В'ячеслава Чорновола / Василь Деревінський // Українознавство. – 2006. – № 1. – С. 26–31. – Бібліогр.: с. 30–31.

Деревінський, В. Участь В. Чорновола у президентській виборчій кампанії 1991 р. / Василь Деревінський // Іст. журн. – 2010. – № 1/3. – С. 254–262. – Бібліогр.: с. 26–27.

Деревінський, В. Участь В'ячеслава Чорновола у створенні Народного руху України / Василь Деревінський // Українознавство. – 2010. – № 1. – С. 142–146. – Бібліогр.: с. 145–146.

*Деревінський, В. Ф. Чорновіл – шеф-редактор газет «Час-Тіме» та «Час» / Василь Деревінський // Українознавство. – 2012. – № 1. – С. 206–210. – Бібліогр.: с. 209–210.

3 когорти незламних : [Герой України В'ячеслав Чорновіл] // Демокр. Україна. – 2007. – 28 груд. (№ 142). – С. 24.

Захарченко, В. Лідер : [В'ячеслав Чорновіл] / Василь Захарченко // Черкас. край. – 2012. – 19 груд. (№ 98). – С. 5.

Зоряна, Н. Калинова гілка пам'яті Чорновола / Наталя Зоряна // Нар. армія. – 2007. – 21 груд. (№ 235). – С. 6.

Ковальчук, А. Пасіонарій : [до 75-річчя від дня народж. укр. політ. діяча В'ячеслава Чорновола, 1937–1999] / Анатолій Ковальчук // Слово Просвіти. – 2012. – 20-26 груд. (Число 51). – С. 4.

Ковальчук, А. Шляхом страждань і подвигу : [життя та діяльність В. Чорновола] / Анатолій Ковальчук // Сіп. вісті. – 2012. – 21 груд. (№ 150). – С. 5.

Коцюбинська, М. Листи Чорновола і Чорновіл у листах // Коцюбинська М. Листи і люди. – Київ, 2009. – С. 500–542.

Лідер вільних : [Герой України В'ячеслав Чорновіл] // Козац. край. – 2011. – 24 берез. (№ 4). – С. 1.

Любиченко, Л. Постать В'ячеслава Чорновола як вияв національної ідентичності й джерело виховання патріотизму / Людмила Любиченко // Історія в школі. – 2017. – № 7/8. – С. 12–24.

«Ми, українці, були, є і завжди будемо вільними!» : до 75-річчя від дня народж. В. М. Чорновола (1937–1999) // Календар знамен. і пам'ят. дат. – 2012. – № 4. – С. 93–104. – Бібліогр.: с. 101–104.

Нагірняк, О. В'ячеслав Чорновіл / Остап Нагірняк // Історичний календар, 2007. – Київ, 2007. – С. 421–422.

Огнева, Л. Він ніс ідею, Він нею жив... / Людмила Огнева // Україна козацька. – 2014. – Трав.–черв. (№ 9/12). – С. 14–15.

Природжений полеміст, майстер гострого слова, публіцист [В. Чорновіл] / підгот. Надія Регідайло // Вісн. Кн. палати. – 2008. – № 1. – С. 47–48.

Присяжнюк, Ю. Як В'ячеслав Чорновіл думав по-українськи / Ю. Присяжнюк // Записки Осередку Наукового

Товариства ім. Шевченка у Черкасах : [зб. наук. ст.]. – Черкаси, 2009. – Т. 2. – С. 113–116.

Рудик, С. Лицар свободи! : [про кн. Василя Деревінського «На гребені боротьби. Діяльність В'ячеслава Чорновола у другій половині 1980-х рр.»] / Сергій Рудик // Слово Просвіти. – 2011. – 27 січ.–2 лют. (№ 4). – С. 11.

Солонець, О. Гуси, рибки й перші любовні пригоди Чорновола : [зі спогадів жителів с. Вільховець Звенигород. р-ну] / Олександр Солонець // Прес-Центр. – 2007. – 19 груд. (№ 51). – С. 10.

*Степаненко, М. Майже все про вбивство В. М. Чорновола. Т. 2 / Микола Степаненко. – Київ : Вістка, 2010. – 487 с. : іл., портр.

*Степаненко, М. Л. Чому не розкрито вбивство В. М. Чорновола. Т. 3, кн. 1 / М. Л. Степаненко. – Київ : Юрко Любченко, 2014. – 391 с. : іл., табл., портр., схема. – Бібліогр.: с. 388–389.

Стрижиус, В. Він стояв біля витоків боротьби за незалежну Україну / Василь Стрижиус // Шевченків край. – 2015. – 21 серп. (№ 65/66). – С. 2.

Стрижиус, В. У рідному селі В'ячеслав Чорновіл востаннє побував перед самою загибеллю : [за матеріалами бесіди з дир. садиби-музею В. Чорновола у с. Вільховці Звенигород. р-ну] // Черкас. край. – 2011. – 30 листоп. (№ 92). – С. 5.

*Хейфец, М. Р. Українські силуети : [нариси про В. Стуса, В. Чорновола та ін. видатних людей України] / Михайло Хейфец. – Харків : Права людини, 2015. – 327 с. : іл., портр. – Бібліогр.: с. 316–317.

Хорошевський, А. Ю. Чорновіл В'ячеслав Максимович / А. Ю. Хорошевський // Проект «Україна». Галерея національних героїв. – Харків, 2012. – С. 85–87.

Чекаленко, І. «Україна починається з тебе» / Ігор Чекаленко // Місто. – 2009. – 2 верес. (№ 36). – С. 15.

Чорновіл, В. В'ячеслав Чорновіл – засновник УГС / Валентина Чорновіл // Українська Гельсінська Спілка у спогадах і документах / упоряд. і голов. ред. Олесь Шевченко. – Київ, 2012. – С. 71–74.

Чорновіл, В. Валентина Чорновіл : «Я завжди намагалася наслідувати брата» : [бесіда з сестрою / розмовляли Володимир Панченко, Ярослав Панченко] // День. – 2012. – 25 груд. (№ 236). – С. 1, 6.

Чорновіл, В. Відкриваю для себе Чорновола щодня : [бесіда з Валентиною Чорновіл, сестрою В'ячеслава Чорновола / спілкувалася Надія Кир'ян] // Слово Просвіти. – 2011. – 16-22 черв. (Число 24). – С. 8–9.

Чорновіл В'ячеслав Максимович // Українська багатопартійність : політичні партії, виборчі блоки, лідери (кінець 1980-х–початок 2012 рр.) : енциклопед. довід. – Київ, 2012. – С. 553–556.

Чорновіл В'ячеслав Максимович // Рух опору в Україні, 1960 – 1990 : енциклопед. довід. / голов. ред. Осип Зінкевич. – Київ, 2012. – С. 794–798. – Бібліогр.: с. 796–798.

Швидкий, В. П. Чорновіл В'ячеслав Максимович / В. П. Швидкий // Енциклопедія історії України : в 10 т. – Київ, 2013. – Т. 10 : Т–Я. – С. 565–566. – Бібліогр.: с. 566.

* * *

Нерубайський, В. А. Великий поборник правди : [сценарій свята до дня народж. Героя України В. Чорновола] / В. А. Нерубайський, Л. А. Нерубайська, Л. В. Черепенко // Пед. вісн. – 2009. – № 1. – С. 70–73.

Павлів, І. Провісник духовної свободи : (година пам'яті для старшокласників) : [про життя та діяльність Героя України В'ячеслава Чорновола] / Ірина Павлів // Дивослово. – 2012. – № 12. – С. 22–26.

* * *

В'ячеслав Чорновіл : дорога болю і боротьби : біобібліогр. покажч. / Обл. універс. наук. б-ка ім. Тараса Шевченка ; [упоряд. Н. В. Адешелідзе]. – Черкаси : [ОУНБ], 2007. – 44 с. – (Черкащини славетні імена).

Вшанування пам'яті

Вручено премію імені В'ячеслава Чорновола за кращу публіцистичну роботу в галузі журналістики // Слово Просвіти. – 2016. – 29-31 груд. (№ 52). – С. 3.

2017-й на Черкащині буде роком В'ячеслава Чорновола // Черкас. край. – 2017. – 25 січ. (№ 4). – С. 3.

Журавель, В. Пам'яті видатного українця : [2017-й на Черкащині оголошено Роком В'ячеслава Чорновола] / Володимир Журавель // Сіл. вісті. – 2017. – 31 січ. (№ 8). – С. 3.

Кирей, Р. «Я б знову обрав життя, яке прожив...» : на батьківщині Героя України, засновника Народного Руху В'ячеслава Чорновола 2017-й оголосили його роком / Роман Кирей // Уряд. кур'єр. – 2017. – 27 січ. (№ 16). – С. 18.

Нікітенко, Л. Його Єрки : на Черкащині 2017-й оголошено роком В'ячеслава Чорновола / Людмила Нікітенко // Україна молода. – 2017. – 24 січ. (№ 9). – С. 3.

Білецький, Ф. В'ячеслав Чорновіл : повернення додому : [увічнення пам'яті лідера Народного Руху] / Феофан Білецький // Черкас. край. – 2012. – 19 груд. (№ 98). – С. 5.

Масненко, В. Батьківська хата В'ячеслава Чорновола : [с. Вільховець Звенигород. р-ну] / Віталій Масненко, Володимир Рокшанов // Масненко В. Українська хата. – Черкаси, 2012. – С. 160–164.

Нікітенко, Т. Славкова батьківщина : [садиба-музей В. Чорновола в с. Вільховець Звенигород. р-ну] / Тетяна Нікітенко // Колос. – 2011. – 16 серп. (№ 66). – С. 3.

Осавуленко, С. Від хати Чорновола залишилася піч : [садиба-музей у с. Вільховець Звенигород. р-ну] / Сергій Осавуленко // Газ. по-українськи. – 2011. – 8 груд. (№ 181). – С. 1, 3.

Паливода, Я. На Звенигородщині відкрили пам'ятник В'ячеславу Чорноволу / Ярослав Паливода // Нова Доба. – 2007. – 25 груд. (№ 102). – С. 2.

Стрижиус, В. Він виборював нашу волю : [садиба-музей В. Чорновола у с. Вільховець Звенигород. р-ну] / Василь Стрижиус // Шевченків край. – 2016. – 19 серп. (№ 65/66). – С. 2.

Стрижиус, В. Ідуть люди до музею у Вільховці : [садиба-музей В'ячеслава Чорновола] / Василь Стрижиус // Шевченків край. – 2011. – 23 груд. (№ 97/98). – С. 2.

Теленчі, О. Кому під силу тернії Любові перейти? : [вшанування пам'яті В'ячеслава Чорновола] / Оксана Теленчі // Голос України. – 2007. – 25 груд. (№ 45). – С. 1, 3.

Черкасова, В. Презентували «першу правдиву книжку» про В'ячеслава Чорновола : [кн. Деревінського В. «В. Чорновіл. Нарис портрета політика»] / Вікторія Черкасова // Прес-Центр. – 2011. – 30 листоп. (№ 48). – С. 4.

Шквар, Г. «Чорновіл? Був такий чоловік!» : [вечір, присвяч. 75-річчю В. Чорновола в черкас. драмтеатрі] / Ганна Шквар // Черкас. край. – 2012. – 26 груд. (№ 100/101). – С. 7.

Підготувала
Комп'ютерний набір

Н. В. Адешелідзе
Л. Я. Радиш